

Příslovečné spřežky, slovnědruhové přesahy tvary na o

PLIN032

O čem budeme hovořit

- Adverbium jako slovní druh
- Jak jsou lemmatizovány a slovnědruhově interpretovány tvary adverbií, které končí na –o v korpusech SYN
- Jak vyhledat tvary potenciálních adverbiálních spřežky i nespřážené ustrnulé tvary (nikoli jen po předložce)
- Návrh lemmatizace

Adverbium jako slovní druh

- Neohebný, autosémantický, primární syntaktická funkce adverbialní určení
- Neohebnost a původ adverbíí – slovnědruhová charakteristika
- Slovnědruhová přesažnost zájmenných příslovcí
- Adverbializace jmen – adverbialní spřežky
- Kodifikace variant

Slovnědruhová interpretace adverbii

- Dg.*
- Db.*
- X.*
- Jiné

Jak jsou lemmatizovány a slovnědruhově interpretovány tvary adverbii, které končí na **-o** v korpusech SYN

- [lc=".*o" & tag="D.*"]

Korpus: [syn_v10](#) | Dotaz: [.*o, D.*](#) ▶ Promíchat: ✓ (18 751 882 výskytů)

Výskytů: **18 751 882** | i.p.m.: **3 185,02** (vztaženo k celému korpusu) | ARF: **11 138 720,45** | Výsledek je promíchán

1 / 468 798 ▶

Výběr řádků: [základní](#) ▼

☐	Deníky Bohemia	poté , co učiní prohlášení vlastníka , a poté ,	co	vymezí v domě bytové a nebytové jednotky , převede příslušnou
☐	Právo	nepotvrzují . Ohledně zemědělských pranostik mají odborníci na počasí také	jasno	. " Výraz studený je spojen s dostatkem vláhy ,
☐	Lidové noviny	. Následovalo tragické úmrtí v jeho rodině . Zmiňuji jej	proto	, že od té chvíle se v redakci Literárních novin
☐	Nedělní Blesk	psali : Kolář hubne ! To bych opravdu nechtěl .	Proto	říkám : Nehubne ! Asi bych mohl být hubenější ,
☐	Hospodářské noviny	fontes . hn : Když zmiňujete tradice , není vám	líto	, že limonáda Deštěnka zmizela ? Červený : Jako produkt
☐	Velký Gatsby	neznámých výstředních lidí . Většinu těch důvěrností jsem nevyhledával -	často	jsem předstíral spánek , zaměstnání nebo nepřátelskou lhostejnost , když
☐	35 mrtvých	" vykřikl Sanabria a vrazil do mě . Zápalky odlétly	daleko	od úředníkovy těla . „ Co děláš ? " užasl
☐	100+1 zahraniční zajímavost	kde tento počítačový magnát tvrdí , že elektronická pošta je	naprosto	bezpečné médium . Prosinec 1994 Objevuje se první virus na
☐	Velký Gatsby	. Pár dnů jsem byl opuštěný , až mě jednou	ráno	zastavil na cestě nějaký člověk , který přijel o něco
☐	Regionální týdeník	deníku ? Jestliže ano , čtete pozorně následující řádky .	Nutno	poznamenat , že soutěživým čtenářům " práci " ztížil redakční
☐	Pátek Lidových novin	, rychlý a nádherně vybavený . Ke svým cestám ho	proto	používali cestující z nejvyšších kruhů i korunované hlavy . Tři
☐	Deníky Moravia	, E122 , E124 , E129 , výrazně omezit .	Nedávno	zakázal jejich používání v jídlu a lécích pro děti do
☐	Domov	prázdnin . To a to v časopisu chci vidět ,	takto	musí začínat , to musí předcházet onomu - a teď
☐	Velký Gatsby	tmavé vodě vstříc , a třeba jsem byl od něho	daleko	, byl bych mohl přísahat , že se třese .

Vytvoříme frekvinční seznam (Vlastní)

Frekvenční distribuce ✕

Běžná Podle typů textů Závislost dvou atributů

Frekvenční limit:

Úroveň	Atribut	Nerozlišovat velikost	Pozice	(Node) začít od
1.	<input type="text" value="word"/>	☐	<input type="text" value="Node"/>	<input type="text" value="slova KWIC nejvíce vlevo"/> ▲ ▼ ✕
2.	<input type="text" value="lemma_lc [lowercase lemma]"/>	☐	<input type="text" value="Node"/>	<input type="text" value="slova KWIC nejvíce vlevo"/> ▲ ▼ ✕
3.	<input type="text" value="tag"/>	☐	<input type="text" value="Node"/>	<input type="text" value="slova KWIC nejvíce vlevo"/> ▲ ▼ ✕

POS – part of speech

1 / 32 ▶ (celkem: 1 583 položek)

	Filtr	word	lemma_lc [lowercase lemma]	tag	Freq	i.p.m.
1	p / n	proto	proto	Db-----	2 578 618	437,98
2	p / n	často	často	Dg-----1A----	1 461 587	248,25
3	p / n	přímo	přímo	Dg-----1A----	1 193 822	202,77
4	p / n	dlouho	dlouho	Dg-----1A----	1 025 987	174,27
5	p / n	Proto	proto	Db-----	892 182	151,54
6	p / n	co	co	Db-----	807 935	137,23
7	p / n	málo	málo	Dg-----1A----	694 795	118,01
8	p / n	přesto	přesto	Db-----	637 677	108,31
9	p / n	ráno	ráno	Db-----	636 844	108,17
10	p / n	daleko	daleko	Dg-----1A----	598 647	101,68
11	p / n	skoro	skoro	Db-----	595 212	101,1
12	p / n	Přesto	přesto	Db-----	551 674	93,7
13	p / n	naprosto	naprosto	Db-----	446 763	75,88
14	p / n	nedávno	dávno	Dg-----1N----	440 744	74,86
15	p / n	těžko	těžko	Dg-----1A----	401 200	68,14
16	p / n	takto	takto	Db-----	350 852	59,59
17	p / n	snadno	snadno	Dg-----1A----	302 106	51,31
18	p / n	dávno	dávno	Dg-----1A----	291 219	49,46

Otázky

- Proč jsou některá označována jako stupňovatelná (Dg) a jiná (Db) nikoli?
- Je tvar na *[eě]ji* vždy vztažitelný ke tvaru na *o*?
- Co hraje roli v případě, že tomu tak není?
- Existují tvary na *o*, jejichž lemmatem není tvar na *o*?

Je tvar na [eě]ji vždy vztažitelný ke tvaru na o

Morfio

Language: Czech ▾

<+ common ▾ distinct ▾ +> Morph. specification:

pattern 1: ▾

pattern 2: ▾

Add pattern

Corpus: SYN2015 ▾ Frequency higher than: Search for: forms ▾ Evaluate: forms ▾

A = a

Link to this query: <http://morfio.korpus.cz/bReSKQ9I>

Je tvar na [eě]ji vždy vztažitelný ke tvaru na o?

Concordance examples for "[word="(?)tepleji" & tag=".*.*"]" in the corpus syn2015

Pratchett, Terry,Pátý elefant
Resnick, Mike,Kirinyaga
Tokarczuk, Olga,Denní dům, noční dům
Dietrich, William,Hadriánův val
Dietrich, William,Hadriánův val
Meyer, Stephenie,Stmívání
Meyer, Stephenie,Stmívání
Meyer, Stephenie,Stmívání
Zeh, Juli,Hráčský instinkt
Fermine, Maxence,Včelař
Brown, Sandra,Mrazivý chlad
Brown, Sandra,Mrazivý chlad
Procházková, Iva,Otcové a bastardi
Setterfieldová, Diane,Třináctý příběh
Brezina, Thomas,Dotek anděla
Harris, Joanne,Krysařovy střevice
Harris, Joanne,Krysařovy střevice
Pilcher, Rosamunde,Září
Benioff, David,Město zlodějů

způsobila , že je tady **tepleji** . Dokonce to teple i
a kabátě by mi bylo **tepleji** . Proto jsem prošel kolem
, v němž bylo stále **tepleji** a příjemněji . Když byla
. Bude se muset oblékat **tepleji** jako Britové . Ze dveří
Odjedeš někam , kde je **tepleji** , a vypracuješ tam svou
jasné světlo a bylo tam **tepleji** , než jsem doufala .
neuvěřím . Ale dnes bylo **tepleji** – téměř šestnáct stupňů .
dívat . Bylo teplo , **tepleji** než kdy ve Forks bylo
ledabylo natřená stěna . Bylo **tepleji** než předešlého dne a lidé
to zvláštní , ale bylo **tepleji** než včera večer . "
Wisem uvnitř . Bylo tam **tepleji** než venku , ale natolik
pažemi , aby jí bylo **tepleji** , zůstala tam stát a
útěk . V koupelně bylo **tepleji** než v pokoji . Alžběta
ramena , aby jí bylo **tepleji** , a třela jsem jí
pátek . Mělo být zase **tepleji** , sucho a chvílemi slunečno
jsou zavřené . Je tu **tepleji** , než kdybys spal pod
, Nanou . Je tam **tepleji** a ze stropu nekape .
Bylo vlhko , ale mnohem **tepleji** , a když zvedla hlavu
, nebylo tam o nic **tepleji** . Korsakov vybral jednoho nešťastníka

Co hraje roli v případě, že tomu tak není?

- Jsou všechny tvary na o, které jsme vyhledali pomocí nástroje *Morfio* adverbia?

Morfio

pattern 1 ▲▼ (fq ▲▼)	pattern 2 ▲▼ (fq ▲▼)
1 bouřliv ^o (2)	bouřlivě ^{ji} (6)
2 čast ^o (43788)	častě ^{ji} (5289)
3 dávno (11161)	dávně ^{ji} (2)
4 div ^o (3)	divě ^{ji} (1)
5 drobn ^o (54)	drobně ^{ji} (5)
6 drsn ^o (1)	drsně ^{ji} (30)
7 hlučno (22)	hlučně ^{ji} (9)
8 hrozn ^o (2)	hrozně ^{ji} (1)
9 hust ^o (7)	hustě ^{ji} (71)
10 chladn ^o (577)	chladně ^{ji} (129)
11 jasn ^o (1250)	jasně ^{ji} (399)
12 kolm ^o (589)	kolmě ^{ji} (1)
13 lacin ^o (188)	lacině ^{ji} (43)
14 levn ^o (4)	levně ^{ji} (663)
15 lhostejn ^o (138)	lhostejně ^{ji} (4)
16 lib ^o (348)	libě ^{ji} (1)
17 líp ^o (2)	lípě ^{ji} (2)

Language: Czech ▼

<- ✖ common ▼ ✖ distinct ▼ +> Morph. specification:

pattern 1: .+ ▼ o ▼ příslovce ▼ D.*

pattern 2: .+ ▼ [ěe]ji ▼ příslovce ▼ D.*

Add pattern

Corpus: SYN2015 ▼ Frequency higher than: 0 Search for: forms ▼ Evaluate: forms ▼

A = a

▶ Alternations

Search New query Link to this query: <http://morfio.korpus.cz/kguxeESX> Help

Vyhledej pomocí nástroje *Morfio* dvojice na o a [eě]

	pattern 1 ▲▼ (fq ▲▼)	pattern 2 ▲▼ (fq ▲▼)
1	bílo (40)	bíle (677)
2	blátivo (1)	blátivě (15)
3	bouřlivo (2)	bouřlivě (211)
4	často (43788)	častě (2)
5	červeno (9)	červeně (663)
6	děsno (1)	děsně (776)
7	deštivo (20)	deštivě (2)
8	divo (3)	divě (11)
9	drobno (54)	drobně (235)
10	drsno (1)	drsně (385)
11	hlučno (22)	hlučně (322)
12	hroznno (2)	hrozně (6259)
13	husto (7)	hustě (1094)
14	chladno (577)	chladně (807)
15	jasno (1250)	jasně (10070)
16	kolmo (589)	kolmě (1)
17	kradmo (224)	kradmě (1)
18	krušno (5)	krušně (6)
19	lacino (188)	lacině (113)

Rozdíl

- sémantika
- syntax
- slovnědruhová příslušnost (SD přechod/přesah)

líto

režným rukávem si přejel přes oči . Bylo mi ho **líto** , že je tak bezútešně smutný , a když jsem

„ Rád jsem pomohl , Katie . Jenom je mi **líto** , že během ní někdo umřel . Ale takový už

tvrdíte , že nebyl tak úspěšný , je mi to **líto** , ale já vím , že je to dobrý fotbalista

ukončit vztah s Evženem ještě dnes večer . Alence je **líto** , že ji Ludvík bere jen jako ozdobu . Eliška

na tyhle věci . " " Lil je mi vážně **líto** - to , jak teď trojčíš , je vůči ní

při veškeré lhostejnosti , kterou v sobě sebrala , trochu **líto** . Vytanul jí na mysli zase pan Sally Lágus ,

Mohli bychom si tam vyjít ? " " Je mi **líto** , paní doktorko , " řekl jeden z mých lidí

použití nebo starou bundu či mikinu , kterou vám nebude **líto** vyhodit . Jak si neudělat puchýře Krizová místa si namažte

v jednom kuse vlhce hladí . Ale bylo jí zároveň **líto** , že nepojede jako doprovod s dětmi . " Jsem

jsou na tom bledě . Někdy je mi jich tak **líto** ! Někdy se na ně nemůžu ani dívat , zvlášť

čivava . Té , když běžela , mně bylo až **líto** , kolikrát musela před překážkou odpočívat . Ale snažila se

Žádnou zábavu si nemůže dopřát ! Jak je mně ho **líto** ! Jen vědomí , že je živitelem rodiny , jej

ráda a také mi ho bylo líto . " " **Líto** ? " zapochybovala paní Bantryová , plná zájmu . "

v deset hodin požívá dva párky . Bylo mi ho **líto** , že skončil tak bídě a brzy , a myslel

lítě

obchodní síti podle intertržního vzoru ? Zatímco by obchodní kolosy	lítě	zápasily o přízeň zákazníka kvalitou zboží a cenou , oprávněně
. Vibrace jsou zde pořád . Někdo s nimi už	lítě	bojoval , neboť pohled zespondu odhaluje nové pružné spojky kardanu
v ní „ něco děje “ – ať už se	lítě	bojuje na padajících kládách , svižně tancuje , nostalgicky promenáduje
sotva spokojí . A jestli ministři ODA , strany vždy	lítě	bojující za daně co nejmenší , učiní totéž co Lux
ubohou Malvu Marinu . To ji přimělo , aby mě	lítě	pronásledovala . Zloba nikdy nezmizí , s roky narůstá ;
, ržál a pohazoval hlavou . Boj zuřil čím dál	lítěji	. Jedna z Ingvaldiných dcer vyběhla z kouře , ale
. Mama byla při tom , vytrhla revolver a vzkřikla	lítě	: " Oповážíte - li se ještě jednou takto podle
že nezískám pověst konzervativce , budu - li tradiční pravopis	lítě	hájit . Každý jazyk zdobí spousta dobrých vlastností a mezi
většinou , u přebalovacího pultu , na kterém s ní	lítě	zápolil pokakaný Honzík . Do nosu Malku udeřil čpavý smrad
nepozornosti a užuž se sápe po jejich hrdle , aby	lítě	chlemtal jejich křesťanskou krev ! “ „ Počkej , “
zbylou hrstkou věrných způsobilo leda zmatek , že strana hodlá	lítě	bojovat proti pravicovým " modrým šancím " a zároveň připouští
družstev z ústeckých základních a středních škol . Bojovalo se	lítě	, leč slušně a pro mnoho týmů byla prý motivem
Však vězte : Anděl s rybím ocasem vystává na východě	lítě	byzantský a mosaikovým okem vytřeštěným návěští dává o svém šílenství
Cracovie a Wysli , dvou klubů , které spolu jinak	lítě	soupeří . Očekává se , že desítky tisíc Poláků zamíří

. *lítěji ()

Autor se pokouší ji těšit , ale Katuše pláče tím	lítěji	: „ Tak mně ... vynadat ... zrovna o premiéře
jako kdyby snad boje na východě , kde se válčilo	nejlítěji	a kde Němci byli nejkrutější , byly procházkou růžovou zahradou
, ržál a pohazoval hlavou . Boj zuřil čím dál	lítěji	. Jedna z Ingvaldiných dcer vyběhla z kouře , ale
Autor se pokouší ji těšit , ale Katuše pláče tím	lítěji	: " Tak mně ... vynadat ... zrovna o premiéře
odolností vůči živlům , jež na tomto kontinentě řádí mnohem	lítěji	než v požehnaném klimatu Evropy , odmyslíme - li si
námi požehnaní nedoléhá jenom krev se přibližuje stále hustěji a	lítěji	jako při varu , že je nás víc ! Vysilujeme
Hunyada u Hrušovce poražen , přec jako nastřelená saň tím	lítěji	dorážel na Uhry . Strašné nebezpečí se den ze dne
na funkci příštího amerického prezidenta soutěží v podstatě a též	nejlítěji	o to , který z nich dokáže , až se
, nový , přímo opak všeho včerejšího . Nicméně oč	lítěji	planul boj o to , co je moderní a kdo

šmik ! šmik ! v stínu stromů Šaršounem mával stále	lítěji	, až hlavu uťal mu a potom domů se harcoslavně
nám chyběla řada opor , očekával se lýtý boj .	Nejlítěji	se do svého soupeře zakousl Tomáš Vojta , jelikož s
byla plničká zlata . " Víš , co mi je	nejlítěji	? Že nemohu dát z toho kamarádovi a těm sedlákům

Existují tvary na o, jejichž lemmatem není tvar na o?

P-filtr [lc=".*o" & lemma!=".*o"]

Aplikovat operaci "pozitivní filtr" ✕

[Pokročilý dotaz](#) | [Vložit tag](#) | [Vložit 'within'](#) | [Klávesnice](#) | [Předchozí dotazy](#)

[lc=".*o" & lemma!=".*o"]

TIP Na hodnotu tagu lze kliknout s přidržením CTRL pro vyvolání interaktivního nástroje [\(další tip\)](#)

Upřesnit parametry

Rozsah hledání od: do: včetně KWIC Zvýraznění shody: ?

Výchozí atribut:

Tvary adverbíí na o, které nemají lemma na o, aneb jak je to s ohebností/variantností adverbíí?

1 / 1 (celkem: 33 položek)

	Filtr	word	lemma_lc [lowercase lemma]	Freq	i.p.m.
1	p / n	brzo	brzy	54 604	9,28
2	p / n	toliko	tolik	7 538	1,28
3	p / n	Brzo	brzy	3 755	0,64
4	p / n	blizoučko	blizoučce	1 441	0,25
5	p / n	netoliko	netolik	558	0,1
6	p / n	Toliko	tolik	393	0,07
7	p / n	teďko	teď	358	0,06
8	p / n	Blizoučko	blizoučce	144	0,02
9	p / n	začasto	začasté	132	0,02
10	p / n	BRZO	brzy	131	0,02
11	p / n	Netoliko	netolik	72	0,01
12	p / n	nadevšechno	nadevše	70	0,01
13	p / n	Teďko	teď	69	0,01
14	p / n	nadevšecko	nadevše	62	0,01
15	p / n	ňáko	nějak	37	0,01
16	p / n	hnedlinko	hned	20	0
17	p / n	zimavo	zima	17	0
18	p / n	zimno	zima	16	0

výpis

vzor 1 ▲▼ (fq ▲▼)	vzor 2 ▲▼ (fq ▲▼)
1 brzy (16127)	brzo (2468)
2 ted'ky (3)	ted'ko (59)

Jak vyhledat tvary potenciálních adverbálních spřežky i nespřažené ustrnulé tvary (nikoli jen po předložce)

- **Podívejte se do korpusu na tvary předložkových spojení a spřežek.**

dvojice [eě]/o

Pozorujte vyhledané dvojice a pokuste se je klasifikovat.

<+ společný odlišný >+ Morf. specifikace:

vzor 1:

vzor 2:

Další vzor

Korpus: Frekvence vyšší než: Hledají se: Vyhodnocují se:

Velikost písmen: ignorovat

Odkaz na toto zadání: <http://morfio.korpus.cz/AlwRKQRk>

Zopakujte vyhledávání tak, aby typ na o nebyl rozpoznán automatickou analýzou.

<+ společný odlišný +> Morf. specifikace:

vzor 1:

vzor 2:

Další vzor

Korpus: Frekvence vyšší než: Hledají se: Vyhodnocují se:

Velikost písmen: ignorovat

Odkaz na toto zadání: <http://morfio.korpus.cz/WKc9fFMJ>

Úkoly

- **Výsledky seřadíte podle frekvence vzoru2.**
- **Definujte nedostatky slovníku použitého analyzátoru.**
- **Podívejte se na typ adverbíí na *y*. Jak jsou lemmatizovány a značkovány tvary typu *po .*[sc]ku*?**

Jak lemmatizovat a interpretovat tvar *such*, *sucha*, *sucho*, *suchy* ale i *suší*?

- a. *Bylo velké sucho.* (substantivum → POS=N)
- b. *Bylo velmi **sucho**.* (adverbium → POS=D);
- c. *Bylo **sucho**.* (adverbium → POS=D)
- d. *Dítě bylo **sucho**.* (adjektivum – jmenný tvar → POS=A);
- e. *Chlapi seděli v hospodě **na sucho**.* (adverbium → POS=D)
- f. *Chlapi si v hospodě stěžovali **na sucho**.* (substantivum → POS=N)
- g. ***Do sucha**, které ničilo úrodu v roce 1947, jsem hroznější počasí nezažil.* (substantivum → POS=N)
- h. *Utři se **do sucha**.* (adverbium → POS=D)
- i. *Jsem už zcela **such**, manželka je **sucha** i dítě jsou již **sucha**, ale šaty nejsou dosud zcela **suchy**.* (adjektivum – jmenný tvar → POS=A)
- j. *Tolik **such** nebylo ani v minulém století.* (substantivum → POS=N)
- k. *Tak to by bylo v **suchu**.* (adverbium → POS=D)
- l. *V takovém dlouhotrvajícím **suchu** dojde snadno k požáru.* (substantivum → POS=N)
- m. *Nevěděli jsme si rady s velkými **suchy**.* (substantivum → POS=N)

Závěr

- **Jmenné tvary adjektiv**
- **Adverbializace jmenných tvarů**
- **Pravidla pro zaznamenávání adverbializovaných jmenných tvarů ve slovnících automatických analyzátorů**
- **Pravidla pro desambiguaci homonymní tvarů**

Úkol na 24. 10. 2022

- V návrhu na nové značkování české morfologie (NovaMorf) se předpokládá, že tvary pasivních příčestí budou lemmatizovány několikanásobným lemmatem, a sice dlouhým tvarem adjektiva tvořeného z krátkého tvaru (příčestí) a infinitivem.
- **nesen {nést, nesený}**
- **Jednou z námitek proti tomuto řešení byla nedoloženost dlouhých tvarů.**
- Pomocí nástroje Morfio vyhledejte dvojice pasivní příčestí na o a adjektivum z něho utvořené (dlouhý tvar) na ý. Vyberte ze seznamu Vзору 1 krátké tvary s nedoloženými dlouhými tvary a pokuste se k nejfrekventovanějším (s frekvencí vyšší než 20) dlouhé tvary dohledat v korpusech synv10 a pokud nenajdete, v korpusu Araneum.